

نُهدهب و ميژوو

ئەدەب میژوو

چەپکی لیکۆلینەوه ئەدەب
و
بەلگەنامە میژوویی کورد

محەمەد حەمە باقی

هەولێر - ٢٠١٣

خانه‌ی موکریانی بۆ چاپ و بلاوکردنه‌وه

● **ئەدەب و میژوو (چەپکی لیکۆلینەوه له ئەدەب و بەلگەنامە میژوویی کورد)**

● **نوسین: محەمەد حەمە باقی**

● **نەخشەسازی ناوه‌وه: رێدار جەعفەر**

● **بەرگ: محەمەد قادر**

● **نرخ: (٥٠٠٠) دینار**

● **چاپی یەكەم: ٢٠١٣**

● **تیراژ: ١٠٠٠ دانە**

● **چاپخانه: چاپخانه‌ی موکریانی (هه‌ولێر)**

● **له بەرپۆه‌به‌رایه‌تی گشتیی کتیب‌خانه‌کان ژماره‌ی سپاردنی (١٥) سالی (٢٠١٢) ی پێ دراوه.**

زنجیره‌ی کتیب (٧١١)

هه‌موو مافیکی بۆ نووسەر پارێزراره

م‌الپەر: www.mukiryani.com

ئیمه‌یل: info@mukiryani.com

پیرست

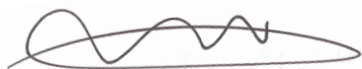
- ۷ وەك بەرایی
- ۹ نامەيەكى مېژووېي بۆ شېيخ بەزايى تالەباني و ھەوائى تازە.
- ۳۳ چەپكى نامەي شېيخ مەحمودى ھەفید
- ۱۰۱ مزگینىي دۆزینەوھى مېژووېي مەرگى شاعىرى ناودار
- ۱۰۷ ديسان مزگینىي تازە و بەلگەي تازەتر
- ۱۱۵ دوونامەي نيوان شاعىرى ناسراو (ميسباح ديوان - ئەدەب) و دۆستىكى
- ۱۲۱ نامەي يەكەم:
- ۱۲۹ نامەي دووھم:
- ۱۳۵ دەقى نامەكەي ميرزا محمد سالىح بۆ عبدولللا بەگى ميسباح ديوان - ئەدەب
- ۱۴۱ دەقى ھەلامنامەي عبدولللا بەگى ميسباح ديوان - ئەدەب بۆ ميرزا محمد سالىح
- ۱۴۵ ويئەي نامەي ميرزا محمد سالىح بۆ: عبدولللا بەگى ميسباح ديوان - ئەدەب
- ۱۵۱ ويئەي ھەلامنامەي عبدولللا بەگى ميسباح ديوان - ئەدەب بۆ: ميرزا محمد سالىح
- ۱۵۵ ديتنەوھى (۱۷) غەزەلى تازەي (ئەدەب - ميسباح ديوان)
- ۱۸۹ مەستورە مېژوونووس و مرزۇ (۱۸۰۵ - ۱۸۴۷)
- ۲۱۱ نالى و مەستورە
- ۲۳۵ نالى لەسەفەرنامەي بالتويزىكى فرەنسادا (۱۹۰۶ - ۱۹۰۷)
- ۲۴۹ ئەنجام
- ۲۵۷ مەولانا خالىد (۱۷۷۹ - ۱۸۲۷ ن)
- ۲۵۹ بەشى يەكەم:
- ۲۷۵ مەولەوى! يان گەراندەوھ بۆ سەرچاوھ؟
- ۲۹۹ مەولەوى تاوھگوزى و موزىك و گۆزاني
- ۳۶۱ مەھوى مىراتگري پەديام و ھەلوئىستى جوامىرانەي مەلانا خالىد

۳۷۵ به‌دواداچوونی و تاریکی مامۆستا تۆفیق وهه‌بی
۳۸۹ هه‌ندی ئاشنای نامۆ
۴۰۳ ئەم کتێبەم خۆینده‌وه (شاری سلێمانی - مەملائی گروپه کۆمه‌لایه‌تییه‌کان: ۱۸۲۰ - ۱۹۲۰)
۴۳۱ هێمن موکریانی و رۆژنامه‌ی کوردستان (۱۹۵۹ - ۱۹۶۳)
۴۴۵ دیاری خۆینه‌ران نامه‌ی (هێمن)
۴۵۶ کورپ: وه‌رگیراو له کتێبی هه‌فته - به‌پینووسی: مامۆستا هێمن
۴۶۱ مانای وشه‌ی کورپ
۴۶۴ شینی گۆران
۴۶۹ به‌ره‌مه‌ی چاپکراوی نووسهر
۴۷۱ به‌ره‌مه‌ی داها‌توو

وہك بهرایى

ئەم كۆمەلە بەلگەنامە و وتارانەى لەباوەشى ئەم كىتیبەدا جىڭەى خۇيان كردۆتەوه، لە سەرەتادا لە چەند رىبوارىكى لە يەكتەر دوور و دابراو دەچوون، كە مېژووى ھەنگاوهلگرتنى پىشپىنەكانيان، بۆ زياتر لە (۲۵) بىست و پىنج ساڵ دەگەرپىتەوه و پاشان لە درىژايى ئەم (۲۵) ساڵەدا، بەرەبەرە، بەلگەنامە و وتارى تريان شوپىن كەوتووه، تا وايان لىھاتووه بەھەمويان كاروانىكىيان پىكھىتاوہ. ھەرچەندە ھەر يەكەيان بەجيا، بۆنە و بابەت مېژووى نووسىنيان لەيەكتەر جياوازە و ئەم جياوزىيەش، كەشووھەوى تايبەت و سەربەخۆى پى بەخشيون و ھەندىكىشيان، وەك بابەتەكانى: مەولانا خالىد (۱۷۷۴ - ۱۸۲۷ز)، مەولەوى تاوگۆزى (۱۸۰۶ - ۱۸۸۲ز)، نالى (۱۸۰۰ - ۱۸۷۳ز)، ئەدەب - ميسباح ديوان (؟) - (۱۹۱۶ز)، سەرەراى ئەوئى نەفەسى بابەتەكانىشيان كورت و خىراشن، بەلام ھەريەكەيان رەگەز و كەرەسە و ھەويىنى كىتیبى سەربەخۆيان لەخۇياندا ھەلگرتووه. بۆيە ئەگەر مردن مەودا بدات، ھەريەكەيان وەك كىتیبى سەربەخۆ، دەگەنە بەر دەستان. ھەر بەو مەبەستەش لىرەدا، ئەم كەرەسە و رەگەزانەى ئەو چەند بابەتەم (بەر لەھەمووكەس زياتر، بۆ بەرچاوى خۆم) بەرجەستە و يادداشت كردوون، تائەركى لە ئەستۆگرتن و بە ئەنجام گەياندىيان، وەك كىتیبى سەربەخۆ، لەياد و بىرەوھرى ھەمىشەبىمدا بژىن و نەچنە خانەى لە بىرکردنەوہ. چونكە ئەگەر لەمەوداى نيوان نووسىنى ھەريەكە لەم بابەتەندا، كىتیبى ترم، نۆرە پرى لىكردىن، بەلام ديسانىش ھەرخۆم دەزائم كە چەند لەگەل كۆكردنەوہ و تەتەلەو تاوتوى پىكردنى ئەم بابەتەندا ماندوو بووم و شەوئخوونىم لەگەلدا كىشاوون و چەند بەدژوارى و پراكەپاك و تەقەللاى بى پشوو، ئەم كاروانى نووسىنەم بەرپى خستووه. بەتايبەتى بۆ تەواوكردنى ھەندىكىيان، وەك بابەتى: چەكى نامەى شىخ مەھمودى حەفید و نامە و بەلگەنامەكانى شاعىرى ناودارى موكریان: عەبدوللەبەگى ميسباح ديوان - ئەدەب (كە ئەم نمونانەى بەردەستان لەبارەى

ناویراوهوه، مشتییکی زۆر کهمی ئەو خەروارەن، که لەسەر ئەم شاعیرە کۆمکردوونەتەوه) چەندان مالان و گوندانی خۆرهلەلاتی کوردستان بە دواياندا گهراوم و دەستەودامیانی دۆست و نادۆست بووم و چەند رهنجی نەپساوم داوه و چەندیش تاسه و حەسرەتی چنگەختنیانم خواستووہ! چونکە هەریه که له کەرەسەکانی ئەم دوو بابەتە ی ناوم هینان، لەماوهی نزیکە ی (۲۰) سالی تەمەندا، لەچەند سالی پچرپچردا دەستم خستوون و سەریه کم ناون، که دنیام هیشتا کەرەسه و نامە و بەلگەنامە ی بابەتی ئەمی دوايان (ئەدەب)، له زۆر لهو گوندانە و قەلەمپهوی موکریاندا ماون و بەردەستی من نەکهوتوون و بە ئاواتی دەستخستنیانەوه دەژیم و خەونیان پیوه دەبینم. هەر بۆیه ش ئەو کتیبە ی بەناوی (نامە و بەلگەنامە جیماوهکانی ئەدەب – میسباح دیوان)، له دەمی کهوه ئاماده ی چاپکردم کرروه، بهو هیوايه دەستم راگرتووہ و بهدوای دەخەم ، تا بەلکو هەندیکی تریشم چنگ بکهوی. جگه له ئاواتی له چاپدانەوه ی سەرلهنویتی دیوانی (ئەدەب)، که خۆشبهختانە، دوای دووجار چاپکردنەوه ی دیوانەکه ی، دیسانەوه شیعر و غەزەلی تریم دەست کهوتوون.

محمدەد حەمە بافی

هاوینی ۲۰۱۲ - هەولێر

بهره‌می داهاتوو

- ۱- مه‌ولانا خالید - خویندنه‌وه‌یه‌کی نوی
- ۲- مه‌وله‌وی تاوه‌گۆزی - خویندنه‌وه‌یه‌کی نوی
- ۳- سمکۆزی شکاک - له به‌لگه‌نامه‌ی ئیرانیدا
- ۴- نامه و به‌لگه‌نامه‌ی به‌جیماوی عه‌بدللابه‌گی میسباح دیوان - شه‌ده‌ب.
- ۵- چاپی نویی دیوانی عه‌بدللابه‌گی میسباح دیوان - شه‌ده‌ب.
- ۶- دیوانی مه‌وله‌وی تاوه‌گۆزی
- ۷- کورد له سه‌فه‌نامه‌ی بیانیدا
- ۸- بیره‌وه‌رییه‌کانی لیتن - کونسۆلی ئەلمانیا له ته‌وریز - ۱۹۱۴
- ۹- مه‌وله‌وی رۆمی - به‌سه‌رکردنه‌وه‌ی ژیان و بهره‌می
- ۱۰- کورد له به‌لگه‌نامه‌ی ئیرانیدا
- ۱۱- کۆمه‌لێک بهره‌می وه‌رگی‌پردراو - له فارسی و عه‌ره‌بییه‌وه.
- ۱۲- نالی و زمانی نالی - خویندنه‌وه‌یه‌کی نوی